

(א) וַיֵּלֶךְ יְהוָה פֶּאֶשֶׁר בִּלְהָ לְדַבֵּר אֶל־אַבְרָהָם
וַאֲבָרְהָם שָׁב לְמִקְמוֹ:
לג ואסתלק יקרא דיי פד שצי למללא עם
אברהם ואברהם תב לאתרה:

כ"ט - וַיֵּלֶךְ ה' וגו' • פִּינֵן שְׁנֵשֶׁתֶּתֶק הַסַּגּוֹר, הֵלֶךְ לוֹ הַדִּיּוֹן. וַאֲבָרְהָם שָׁב לְמִקְמוֹ • נִסְתַּלַּק הַדִּיּוֹן, נִסְתַּלַּק הַסַּגּוֹר וְהַקַּטְגוֹר מִקְטָרְג, וּלְפִיכֶךָ "וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוּמָה" לְהַשְׁחִית: אַחַד לְהַשְׁחִית אֶת סְדוּם, וְאֶחָד לְהַצִּיל אֶת לוֹט וְהוּא אוֹתוֹ שָׁבָא לְרַפְאוֹת אֶת אַבְרָהָם. וְהַשְׁלִישִׁי שָׁבָא לְבִשׂוֹר אֶת שָׂרָה, פִּינֵן שְׁעֵשָׂה שְׁלִיחַתוֹ, נִסְתַּלַּק לוֹ.

♦ יום שלישי י"ד מרחשון ♦

א ועלו תרין מלאכיא לסדום ברמשא ולוט
יתב בתרעא (ג" בתרע) דסדום ונחזא לוט
וקם לקדמותהון וסגיד על אפוהי על
ארעא:

יט (א) וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוּמָה בְּעָרֵב וְלוֹט
יָשָׁב בְּשַׁעַר־סְדוּם וַיְרֵא־לוֹט וַיִּקָּם לְקִרְאָתָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ
אֲפָיִם אֲרָצָה:

כ"ט - הַמַּלְאָכִים • וְלִהְלֵן קְרָאָם "אֲנָשִׁים", כְּשֶׁהִזְתָּה שְׂכִינָה עִמָּהֶם קְרָאָם "אֲנָשִׁים". דְּבָר אַחַר: אֲצֵל אַבְרָהָם שָׁכַחוּ גְדוּל, וְהָיוּ הַמַּלְאָכִים תְּדִירִין אֲצֵלוֹ פְּאֲנָשִׁים קְרָאָם "אֲנָשִׁים", וְאֲצֵל לוֹט קְרָאָם: "מַלְאָכִים". פְּעָרֵב • וְכִי כָל־כֶּךָ שָׁהוּ הַמַּלְאָכִים מִחֶבְרוֹן לְסְדוּם? אֲלָא מַלְאָכֵי רַחֲמִים הָיוּ וּמִמֵּתִינִים שָׁמָּא יוֹכַל אַבְרָהָם לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם סַגּוֹרֵיָא. וְלוֹט יָשָׁב בְּשַׁעַר־סְדוּם • יָשָׁב פְּתִיב, אוֹתוֹ הַיּוֹם מְנוּהוּ שׁוֹפֵט עֲלֵיהֶם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה). וַיְרֵא־לוֹט וגו' • מִבֵּית אַבְרָהָם לְמַד לְחַזֵּר עַל הָאוֹרְחִים.

ב ואמר בכעו כען רבוני זורו כען לבית
עבדכון וביתו ואסחו רגליכון ותקדמון
ותהכון לארתיכון ואמרו לא אלהן ברחוקא
נבית:

(ב) וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי סוּרוּ נָא אֶל־בֵּית עַבְדְּכֶם
וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁפַּמְתֶּם וְהִלַּכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם
וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְּרַחוּב גַּלְיָן:

כ"ט - הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי • הִנֵּה נָא אֲתֶם אֲדוֹנִים לִי, אַחַר שְׁעַבְרְתֶּם עָלַי. דְּבָר אַחַר: הִנֵּה נָא צְרִיכִים אַתֶּם לַתַּת

דעת זקנים מבועלי התוספות - עוז והדר

אלינו. ולפי שגילו מסתורין של
הקדוש-ברוך-הוא דנם יתברך ונרחו
ממחיצתו מאה שלשים ושמונה שנים
(תנחומא ישן כא). ואף-על-פי שבנותם
לטובה, פי המלאכים נדונין בדבר קל,
מפני החכמה יתירה שבקדם, כמו
שמצינו במטטרון, אפקודה ומחוויה
שתין פולטי דנורא (תגינה טו), מפני
שהיה יודע מה בלבם של אדם וכו'.
והרב רבי יהודה חסיד אמר, טעם למה
מלקין למעלה ששים, ובית דין של
מטה מלקין ארבעים חסר אחד. לפי
שלמטה עונשין מכן שלש עשרה,
מלקין ארבעים חסר אחד שלשה
פעמים שלש עשרה, ולמעלה אין
עונשין כִּי־אם מכן עשרים (שבת פט),
ולכן מלקין ששים שהם שלשה פעמים
עשרים: תורה ב

והיינו דפירש רש"י על תשעה וצירוף
לא שאל אברהם בשלא מצא עשרה,
שהרי כבר ביקש ולא מצא, וחקר מה
יהיה הצירוף מועיל וְלֹא מוֹצֵא
בְּדַבְרֵי הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שִׁיָּהָא
הַצִּירוּף מִכְפָּר כְּמוֹ מִנְיַן שְׁלָם,
וְהַצִּירוּף אֵינוֹ מְצִיל כִּי־אִם מִהַשְׁחָתָה
וְלֹא מִהִיסוּרִין. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁעַל
פְּחוֹת מַעֲשָׂה לֹא בִיקֵשׁ, שֶׁהִיא סְבוּר
שִׁיָּהוּ לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וְאַרְבַּע בְּנוֹתָיו
וְאַרְבָּעָה חֲתָנָיו שְׁהוּן עֲשָׂרָה כְּדָאִים
לְהַצִּיל הָעִיר בְּזוֹכְרָתָם (ראה בר מט
יא: תורה לג

יט (א) וַיָּבֹאוּ [שְׁנֵי] הַמַּלְאָכִים
סְדוּמָה וּגְו'. אָמַר לָהֶם לְמָה בָּאתֶם,
אָמְרוּ] לוֹ כִי מִשְׁחָתִים אֲנַחְנוּ (פסוק יא),
כִּי אָמְרוּ בְּלִבָּם אִם נֹאמַר לְלוֹט צָא מִן
הַמְּקוֹם וְלֹא נִגְלָה לוֹ הַטַּעַם לֹא יִשְׁמַע

שלא ימצא בהם מנין שלם בלא
צירוף. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אוֹלֵי יִמְצְאוּן
שֵׁם אַרְבָּעִים, דִּהִינּוּ מִנְיַן שְׁלָם
לְאַרְבָּעָה כְּרַפִּים, וְכֵן לְשִׁלְשָׁה כְּרַפִּים,
וַיֹּאמֶר הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לֹא אֲעֹשֶׂה
בְּעִבּוּר הָאֲרָבָעִים, וְלֹא בְּעִבּוּר
הַשְּׁלִשִׁים, כְּלוּמַר, אֶסְלַח וְלֹא אֲעֹשֶׂה
לָהֶם שׁוּם דְּבָר, לֹא הִשְׁחָתָה וְלֹא
יִסוּרוּן, פִּינֵן שֶׁהִמְנִין שְׁלָם, וְגַם הֵם יְהִיוּ
רוב הכרפים. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אוֹלֵי
יִמְצְאוּן שֵׁם עֶשְׂרִים, דִּהִינּוּ מִנְיַן שְׁלָם
לְשְׁנֵי כְּרַפִּים, וְכֵן עֲשָׂרָה לְכָרֶךְ אַחַד,
וַיֹּאמֶר הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לֹא אֲשַׁחֲיִת
בְּעִבּוּר הָעֶשְׂרִים, וְכֵן בְּעִבּוּר הָעֲשָׂרָה,
פִּירוּשׁ, לֹא אֲשַׁחֲיִתֶם לְגַמְרֵי, אֲמַנִּם
אֲדוֹנִים בְּיִסוּרִין, מֵאַחַר שֶׁלֹּא יְהִיָּה זֶה
כִּי־אִם הַמֵּיעוּט שֶׁל חֲמִשָּׁה כְּרַפִּים, אִף
עַל פִּי שֶׁהִמְנִין שְׁלָם לְשָׁנִים אוֹ לְאַחַד.